

El Calvari

• LOCALITZACIÓ

El Calvari d'Atzeneta es troba al final del carrer del seu nom, ja als afores de la població. És un terreny rectangular fitat per mur de pedra, amb els típics xiprers i les capelles del Viacrucis amb panells ceràmics representant les escenes de la Passió.

• HISTÒRIA I CONSERVACIÓ

L'estat de conservació del conjunt és bo, després d'haver-se beneficiat d'una recent rehabilitació.

• DESCRIPCIÓ

El conjunt inclou la seua ermita -situada perimetralment i amb la façana mirant a l'interior del recinte-, senzilla i xicoteta capella en estil neogòtic, amb murs de maçoneria deixada a la vista i rematada per cúpula de teules molt aplanada. L'interior, al que s'accedeix per porta de fusta sota arc ogival, està presidit per imatges modernes del Crist i de la Dolorosa.

- TITULARITAT: AJUNTAMENT

Ermita de Sant Josep

• LOCALITZACIÓ

El Mas de la Vila és un xicotet caseriu situat en l'extrem nord del terme, ja molt proper al de la veïna Culla, situat en el vessant de la muntanya del Pla de Meanes. Es tracta d'un grup dispers d'edificacions articulades entorn del Pou del Mas, distant 8 km de la capital del municipi. Des d'ella s'arriba allí prenent la CV-165 en direcció a Vilar de Canes fins abans del km 28, d'on arranxa a l'esquerra un camí veïnal que condueix al caseriu.

• HISTÒRIA I CONSERVACIÓ

L'ermita, que servia per a donar servei religiós als antany més abundants habitants de la zona, és una modesta i senzilla construcció que sembla haver sigut construïda en el segle XVIII. Posseeix una minúscula sagristia, afegida en 1933. Es troba ben conservada.

• DESCRIPCIÓ

És un temple molt xicotet de parets blanquejades, amb unes dimensions de 4 x 3 m. Uns graons salven el desnivell fins a la porta d'entrada, oberta en una façana l'únic adorn de la qual és un rellotge de sol pintat sota el ràfec en una cantonada. Sobre ell reposa l'espaldany amb la seua campana i creu de ferro.

• FESTES I TRADICIONS

Aquesta capella només té culte ara en el dia de la seua festivitat, el Dilluns de Pasqua, quan se celebra missa i es reparteix el panoli entre els assistents.

- TITULARITAT: PRIVADA

Ermita de la Verge del Pilar

• LOCALITZACIÓ

La masada del Pou de la Riba es troba en la partida anomenada de Cap de Terme, en la zona occidental del terme d'Atzeneta. Eixint d'aquesta població per la CV-170 en direcció a Vistabella, a l'altura del km 5 trobarem un desviament que per un camí ens conduirà a aquests masos.

• HISTÒRIA I CONSERVACIÓ

La construcció de l'ermita dedicada a la Verge del Pilar va ser iniciativa dels veïns d'aquesta zona de masies, i va ser beneïda al juny de 1951. Per a açò es va organitzar una subscripció popular en la qual nombrosos masovers van participar d'acord a les seues possibilitats, aportant almoines, materials i fins i tot la imatge de la titular.

• DESCRIPCIÓ

La capella és un xicotet, senzill i blanquejat edifici que té adossada al seu costat esquerre una dependència annexa. Posseeix frontó mixtilíneo i adorns piramidals en la cantonades, en el centre de les quals s'alça l'espaldany per a la campana. La porta d'accés és rectangular de fusta amb obertura de mig punt baix idèntic arc. Com a únics adorns en la seua façana, una làpida de pedra que commemora la seua inauguració i un zocalillo amb la data de la mateixa, 1951.

• FESTES I TRADICIONS

Se celebra la festivitat litúrgica de la Verge el 12 d'octubre amb repartiment de la tradicional fogasseta entre els assistents. També al juny, coincidint amb la popular Festa de les Cireres, tenen lloc celebracions que commemoren la inauguració de l'ermita.

- TITULARITAT: PRIVADA

AJUNTAMENT D'ATZENETA
DEL MAESTRAT

PARRÒQUIA D'ATZENETA
DEL MAESTRAT

Rutes d'Ermities

Atzeneta del Maestrat

El Castell

• LOCALITZACIÓ

L'Ermitori del Castell, com és popularment coneguda l'ermita dedicada a Sant Joan Baptista i Sant Sebastià, es troba a uns 4 km al sud-oest d'Atzeneta, en un paratge pròxim ja al terme municipal de Lluçena. Per arribar a ella deixem la població per la CV-165 en direcció a Les Useres; immediatament després de creuar el pont sobre la Rambla d'Atzeneta arranxa a la dreta una carretera asfaltada que després d'un curt recorregut ens conduirà a la nostra destinació.

• HISTÒRIA I CONSERVACIÓ

Està declarat com a BIC (Be d'Interés Cultural). Es tracta d'un notable conjunt arquitectònic elevat sobre un xicotet promontori en els voltants del qual s'han trobat vestigis d'ocupació humana des d'època prehistòrica. El seu centre el constitueix la bella torre medieval coneguda com El Castell, fortificació originària del segle XIV que controlava el pas al senyoriu des de les serres veïnes. Tot el conjunt, restaurat en 1999, es troba en perfecte estat de conservació envoltat en un bell paratge natural en el qual s'ha condicionat un espai recreatiu molt visitat per les gents de la comarca. L'ermita es va construir en el segle XVIII i estava en principi sota la advocació de La nostra Senyora de l'Esperança i els sants Fabián i Sebastián, encara que posteriorment es va dedicar a Sant Sebastià i Sant Joan Baptista.

• DESCRIPCIÓ

A l'origen el temple es trobava exempt però després es va ocupar l'espai que el separava de la torre dedicant-ho a sagristia i accés al cor, per la qual cosa en l'actualitat queda adossada a la fortalesa. Enfront de la seua façana hi ha una esplanada amb bancs i una mica d'arbrat, així com una cisterna per a les aigües de pluja. Es tracta d'un edifici de factura senzilla, capella rectangular de maçoneria amb reforços de carreus i coberta de teules a dues aigües. La porta d'entrada sobri en arc de mig punt de bones dovelles en que la seua clau està tallat un escut eclesiàstic. Sobre ella una finestra rectangular acristalada il·lumina a l'interior el cor alt, i el frontó triangular queda truncat per l'espaldany amb xicoteta campana i rematada de bola de pedra i creu de forja. L'interior és tan austèr com l'exterior, mantenint comunicació per la sagristia amb el cor. Consta d'una sola nau dividida en quatre trams, amb capçalera plana en la qual es troba l'altar major i un meritori tríptic amb les imatges de la Verge de l'Esperança, Sant Sebastià i Sant Joan Baptista, peça contemporània de l'artista Angel Costa. El retaule original, obra del segle XV atribuït a Mateu Montoliú, es conserva en l'església parroquial del poble.

• FESTES I TRADICIONS

Com s'ha dit, el Ermitori del Castell és molt visitat durant tot l'any, encara que hi ha dos dates anuals d'especial rellevància en el calendari festiu de la població: La Festa de l'Hivern està dedicada a Sant Sebastià i té lloc el diumenge següent a la seua festivitat, el 20 de gener. Se celebra processó portant la imatge del sant fins a l'ermita on s'oficia missa, tornant al poble a la vesprada. El dissabte després de Sant Vicent es dedica a Sant Joan la Festa de l'Estiu, més elaborada i solemne que l'anterior, també amb romiatge i missa en l'ermita després de la qual es reparteix la tradicional fogasseta, peça de pa redó de 250 grams de pes.

- TITULARITAT: AJUNTAMENT

Verge de Loreto

• LOCALITZACIÓ

Ermita urbana, es troba en una placeta que es forma entre els carrers del Loreto i del Calvari, enfront d'un bell peiró de pedra sobre base escalonada que ha perdut la rematada amb la creu.

• HISTÒRIA I CONSERVACIÓ

Va ser construïda l'any 1602. Està documentat que ja en 1628, el 8 de setembre -dia de la Nativitat de la Verge- es feia processó a l'ermita amb cant dels Gojos.

• DESCRIPCIÓ

Es tracta d'un bell i xicotet edifici que consta de dos cosos coberts per la mateixa teulada a dues aigües. La capella pròpiament aquesta, construïda en bona maçoneria, ve precedida per un elegant pòrtic amb sengles amplis arcs de mig punt en les seues tres cares, sent actualment practicable només el central ja que els laterals estan parcialment tancats per muretes baixos. A aquest atri només s'obri una finestra enreixada, ja que les entrades són laterals, una en cada parament, xicotetes i emmarcades en carreus. L'espadanya, amb la seua campana batejada Loreto i fosa en 1961, s'alça sobre el cavallet de la teulada en el punt en el qual s'uneixen temple i pòrtic. L'interior es cobreix amb volta de creu tancada per clau de pedra amb la figura d'un querubí. Dels seus elements destaca la pila d'aigua beneïda tallada en alabastre.

• FESTES I TRADICIONS

Antigament es ballava i cantaven albardes enfront de l'ermita en les festes d'octubre, tradició que s'està recuperant des de fa alguns anys.

• TITULARITAT: PARRÒQUIA

Sant Gregori

• LOCALITZACIÓ

Precedida d'un camí flanquejat per xiprers, l'Ermita de Sant Gregori es troba al costat del cementeri de la població, a 1 km al nord de Atzeneta, al costat de la carretera CV-165 que es dirigeix a La Torre d'en Besora, a l'altura del seu km 25.

• HISTÒRIA I CONSERVACIÓ

La seua construcció es va iniciar en 1714, conclouent-se en 1723 com testifica la data gravada en una de les parets de la sagristia. La decisió d'edificar-la es va prendre pel clergat i les autoritats per a protegir a la vila de les plagues de paràsits que patien les seues vinyes, doncs Sant Gregori és considerat sant protector contra aquestes calamitats.

• DESCRIPCIÓ

L'ermita, que és la de majors dimensions del terme, està adossada als murs del cementeri i la seua fàbrica és de maçoneria i carreus de pedra. Ve precedida per atri amb arcs de mig punt en els seus tres costats, dels quals és practicable només el frontal i sobre el qual s'assenta el cor. Una finestra rectangular s'obri en la façana per a il·luminar aquest cor i per damunt remata el frontó una espadanya amb adorns de boles que acull una campana fosa en 1854, curiosa peça amb relleus del sant titular, dimonis i una creu. Cap altre adorn embelleix el sobri però elegant edifici que es cobreix amb coberta de teules a dues aigües. L'interior, que segueix el gust barroc, és una nau única de 16 m de profunditat amb paviment del segle XIX, cúpula i coberta de volta de canó amb dos arcs recolzats en pilastres que la divideixen en dos trams i presbiteri. Aquest té sengles prolongacions laterals, i un trasaltar que limita ja amb les dependències del cementeri. Posseeix pila per a l'aigua beneïda, datada en 1919, i púlpit adossat. En l'altar major, amb profusió de daurats, es venera la imatge de Sant Gregori, al costat de pintures murals que representen al sant conjurant les plagues del camp. Aquest nou altar data de 1958, va ser tallat pel mestre fuster Francisco Soria i sufragat per Melchor Rovira, conegut com Melchoret. L'ermita conservava també unes valuoses taules, avui desaparegudes, anomenades d'Artesa, que formaven part d'un retaule amb les imatges de Santa Ana, la Verge amb el Xiquet i el Calvari.

• FESTES I TRADICIONS

Des d'antic se celebra romiatge el dia 9 de maig, amb benedicció dels termes i sol·licitud de protecció per a les collites. L'ermita és també molt visitada l'1 de novembre, festivitat de Tots els Sants, aprofitant la tradicional visita al cementeri en aqueixa data.

• TITULARITAT: AJUNTAMENT

Sant Roc

• LOCALITZACIÓ

Trobem l'Ermita de Sant Roc en el casc urbà antic d'Atzeneta, entre el carrer del seu nom o carrer del forn i el carrer Venerable. La seua façana mira cap a la Plaça Major, mentre que per la capçalera queda adossada a habitatges particulars.

• HISTÒRIA I CONSERVACIÓ

Va ser construïda en 1757 i el seu estat de conservació actual és bo.

• DESCRIPCIÓ

És un edifici quadrangular amb alts murs de grans blocs de pedra que s'han deixat a la vista en la portada. De l'exterior crida l'atenció la cúpula de teules blaves que corona el temple i l'espadanya neogòtica sobre el ràfec pintada en vius colors i amb campana fosa en 1844. Per sobre de la llinda de la porta de fusta s'obri una fornícula buida amb decoració pètra a la seua al voltant. Més amunt hi ha un òcul que alberga un panell ceràmic amb imatge de Sant Roc. La cornisa té adorns piramidals en els seus extrems. A l'interior, en l'altar major d'estil neoclàssic del segle XIX, es venera una imatge moderna del sant titular.

• TITULARITAT: PARRÒQUIA